

Jan Nemček: Básně k odbavení

Tvar, 11. 9. 2014

I. / NÁDRAŽÍ OSTRAVA-VÍTKOVICE

Honzo? Honzo, slyšíš mě?

Kde teď jsi?

Já?

Ve Vítkovicích, na nádraží.

Počkej... slyšíme se?

No ve Vítkovicích, byls tu někdy?

Beru za kliku vrzající paměti,

ale dveře jsou těžké, mně je sotva sedm

a ani nedohlédnu,

jak má tahle vzpomínka vysoký strop.

Nesu si ložku, kterou z léta vydlabal

zavírací nůž slovenštiny,

ale teď vidím, že kdosi už

začesal do otcových vlasů sádrokartonové šediny

a mezi babiččina slova začalo zatékat,

až opadává omítka...

a cedule na zamčených dveřích mě prosí,

abych využil bočního vchodu.

„Nádraží Ostrava-Vítkovice bylo postaveno v šedesátých letech dvacátého století. Jeho potřeba byla vyvolána rozsáhlou výstavbou jižních čtvrtí Ostravy. V těch letech nádraží několikrát za den praskalo ve švech pod množstvím zaměstnanců hutních a důlních provozů, přepravovaných šichtovnými spoji.“

Nápis POKLADNA dvakrát přeškrtnutý lepicí páskou.

V té poslední sedí ženská seschlá pitomou prací,

pitomým ptáním se po klíčích od toalet,

které se zamykají,

aby se na nich neschovávali chlapi,

kvůli kterým si není kam sednout,

ale kteří se dál ve stínech opírají o svoji vyzáblou existenci.

Spoluobčané, kteří jsou nepřízpůsobiví,

jen nikdo přesně neví čemu vlastně,

nejspíš občanům České republiky,

z nichž 200 si koupí básnickou sbírku

a 1 200 dá lajk pod komentář

„Kurva cikánská, měly by je všechny postřílet.“

Na dně prázdných pohledů se ještě leskne pár slov:

„Hej šéfe, šéfe, nemaš ňake drobasky? Na vinko,“

koktají zatím nedopitými hlasy.

„Autorem nádražní budovy ve Vítkovicích byl v roce 1963 architekt Josef Danda (1906–1999). Realizace se počítá k nejlepším příkladům bruselského stylu v české architektuře.

Danda společně s výtvarníky vytvořil jednotné dílo, spojující prvky „bruselu“ – keramické obklady, skleněné mozaiky, vlnitý plech, skleněné fasády, umělé hmoty do souzvuku ojedinělého výrazu, odlehčené hmoty z ocelové konstrukce s pilovitým motivem podpor v hlavním průčelí...“

...a přes všechno stříbrné graffiti,

noční poluce,
hieroglyfický záznam mokrých snů,
přes který se někdo chtěl lihovými fixy
prodrápat na nehybné stěny
trpělivě stojící kolem ujždějících dní.

Tolik poezie tu je.

Ale kdy někdo řekl něco podstatného básněmi

– a jakými vlastně básněmi,

když se to už ani

nerýmuje?

Tomáš, 6. 6. 2012 v 07:22, z IP adresy 89.103.37. (zbytek
znaků skryt): Nevyprávějte pohádky, že v minulosti procházely
nádražím tisícovky cestujících denně. Toto nádraží bylo
megalomansky pojaté už při své výstavbě. Byly to zbytečně
vyhozené peníze, stačila malá nádražní budova asi jako bylo
Frydlantské nádraží. Klidně toho strašáka zbourejte, hodně
lidem to vadit nebude.

FIFČA, 6. 6. 2012 v 09:05, z IP adresy IP 88.103.163.

(zbytek znaků skryt):

to je Brusel ty blbe!

tomáš, 6. 6. 2012 v 09:10, z IP adresy 89.103.37. (zbytek
znaků skryt):

Komuu tykáš, ty h ň u p e ?

II. / OSTRAVA-KUNČICE

Lepíš to pomlčkou k Ostravě,

ale je to vesnice.

Je tady kostel, je tady stará škola,

pár rodinných domků poházených podél trati.

Jezdí sem tramvaj a třpytí se v nahotě romských dětí,
kterou cítí teplákové soupravy rodičů.

Když všichni vystoupí, leží kolem tebe fabrika.

Nadechneš se, když fouká od východu:

Nová huť Klementa Gottwalda.

Nadechneš se v bezvětrí:

Nová huť.

Nadechneš se, když fouká ze západu:

ArcelorMittal.

Není tady nic, jen zavřené učiliště,
sklady, haly, sklady, haly, komíny, sklady a haly.

Nikde ti neprodají noviny,

nikde se neposadíš, nikde ti nenalejou,

protože tohle je město pro práci

aměsto pro život je jinde.

Mají tu malé nádraží

způsobně nalíčené polystyrenovým make-upem,

které si prohlíží cestující malými okny

a zabraňuje tepelným ztrátám.

A kolik je tady těch kolejí?

Dvacet? Třicet?

Můžeš po nich vozit uhlí

do celého světa.

Můžeš po nich vozit ocel

do celého světa.

Můžeš po nich vozit auta z Hyundai Nošovice
do celého světa.
Sám nemůžeš do celého světa.
Máš číst v Havířově, kde chtějí mít taky takové nádraží,
protože se poslušně navlékne
do narychlo spíchnutých šatů z vizualizací,
s ozdobným lemem ze zámkové dlažby
a oni se do něho budou moct schovat
před nezaměstnaností,
před rozkradenou dobou,
před utlumeným vzpomínáním na vytěžený život,
před pitomým lyrismem počasí,
a počkat si, než pojede
vlak InterCity RegioJet společnosti RegioJet,
který je odveze za dětmi do Prahy.
mlynek2012, 10. 11. 2013 v 21:29, z IP adresy 6.47.186.
(zbytek znaků skryt): Na Havířovském nádraží čekat 2hod.
na spožděný vlak v zimě, v Lednu a Únoru, ve velkých mrazech...
to je o zdraví! Posadila bych tam toho ministra dopravy
a ty ochránce stavby!! Ať si užijí dívat se na tu mozaiku, zmrzí
na kost! Nikdy to nevytopí. Vysokánský strop a druhá dl. stěna
sklo!! Chci nové nádrží!
Já, 23. 8. 2013 v 23:05, z IP adresy 46.47.183. (zbytek
znaků skryt): Tak tu budovu denně uklízej, v noci hlídej,
v zimě vytápěj a občas si tam skoč na wc, třeba se projdi podchodem
na perón – pozor na poblití a zvrtnutí nohy...

III. / OSTRAVA-BARTOVICE A ŠENOV

Honzo, slyšíš mě?
Honzo, co teď, je to lepší?
Jedu za tebou, a kdybych jel autem, bylo by to možná
rychlejší.
Ale já v sedmadvaceti nemám ani auto, ani řidičák,
a v lidech bobtnají otázky,
tiše jak struska pod asfaltovým jazykem,
protože když nechceš auto, jsi divný,
a když nemáš na auto, jezdíš sockou a jsi socka,
– krásná, jednoduchá pravidla.
Prohlízejí si mě unavené tváře,
oněmělé v rozhovoru o tom,
kde ještě prodávají zbytky folkloru,
naznačené zářivkovou bělobou
přes mizející náspy z hlušiny,
přes mizící náspy z hlušiny,
které z ještě větší tmy vyrvaly
pneumatická kladiva a rypadla,
a ruce kdovíkolika chlapů a ženských.
V haldách se ten materiál válel všude po kraji,
než někoho napadlo,
že nezadržuje vodu,
a tak se odtěžil a převezl a rozsypal.
A vybrakované žíly tam zezdola se ještě jednou
protlačily přes těch pár set metrů kůže
až za námi nahoru.
Teď plastický chirurg kýve hlavou,

protože dopravní tepny vedou jinudy,
a postižený úsek se musí nahradit umělohmotným
vodičem,
pro osvědčený zdravotní a estetický efekt.

Anonym, 23. 8. 2013 v 16:33, z IP adresy 62.129.38. (zbytek
znaků skryt): ZBOURAT!!! ... začněte s okamžitou demolicí!
To je jediná záchrana před pseudo památkáři
a „odborníky“ na architekturu
Nedokážu myslet na nic jiného, Honzo.
Bartovice a Šenov, vidím lidi vystupovat.
Mohl by tu žít někdo, koho miluješ.
Ale jsou to jen nápisy ve tmě,
písmena na mé jízdence.

IV. / NÁDRAŽÍ HAVÍŘOV

A tak tu stojím a čtu.

Promiň, Honzo, vlastně čtete.

Bartek, 20. 9. 2013 v 16:19, z IP adresy 62.129.52. (zbytek
znaků skryt): Bourat! Bourat! Neposlouchejte ty debily kteří
chtějí zanechat ten bordel nadražní Havířovský jeto ostuda pro
město.

O tři minuty později uživatel Bartek dopisuje: Na co pořad
čekate ! třeba bourat a stavět nové moderní Havířovské nadraží.

Čtu, ale to je tak všechno.

Jen támhle ta mozaika ze slov amoje snaha o zlatý řez.

Přestanu číst a zeptám se:

„Paní, haló, paní! A co vy si myslíte o výstavbě nové
budovy havířovského nádraží?“

„Mně se ten návrh nové budovy s přilehlým autobusovým stanovištěm,
novým parkovištěm a okolím moc líbí. Co se mi nelíbí
je ta zbořenina, která tam stojí teď a kterou tito lidé
nazývají památkou. Jenže kde jste byli, když se ta architektonická
památku měla udržovat? Proč jste to nechali dojít do takového
stavu, kdy tam zatéká, v zimě tam je zima, všechno je
počmárané, škaredé, zničené? Teď, když se to má bourat, si na
to najednou vzpomenete. Doufám, že se tam nové nádraží postaví
a lidé, kteří do města přijedou poprvé a vlakem, nebudou
mít zkažený hned první dojem, jako tomu je doposud.“

Tak dopij tyhle vychladlé verše a zatleskej.

Vyjdí před budovu a nadechni se.

Možná uvidíš lidi, kteří spěchají domů,
shluky molekul, co rozpadají tak rychle,
že sami sebe mohou držet jen za ucho nákupní tašky.

Nadechni se.

Možná uvidíš dva bezdomovce, jak se perou o chlast,
aby na chvíli zapoměli, že je před miliardami let
vyvrhly do mrazivého vesmíru umírající hvězdy.

Nadechni se.

Možná uvidíš sám sebe vcházet do setmělé noční
čekárny,
nad kterou souhvězdí popojíždějí směšnou rychlostí
světla,
uvízlá v kolonách
na cestě do tvých očí.

Nadechni se.
Nádraží v téhle básni
už dneska nikdo nezbourá.
Nikoho to nezajímá.
V Kauflandu dál prodávají kuřecí čtvrtky
za 29,90
v omezení deset kusů
na osobu a den.

Poznámky:

Text "Básně k odbavení" byl napsaný pro autorské čtení, které se konalo v rámci akce "Nádraží žije!". Happening v havířovské nádražní hale pořádalo sdružení Důl architektury, jako součást svého boje za zachování architektonicky cenné budovy, kterou chtějí České dráhy a vedení města zbourat pro její údajný špatný technický stav a vysoké náklady na údržbu. Původně byl text koncipovaný jako báseň/telefonát s Janem Delongem a měl popisovat zastávky na cestě do Havířova. Z časových důvodů vznikla jen polovina zamýšleného textu, která básníka opakovaně oslovuje a zůstává bez odpovědi.

V části Nádraží Ostrava-Vítkovice jsou citovány články „Ostravou po kolejích“ (Petr Vrchlabský, Protimluv č. 4, 2008, s. 11–13) a „Bruselský styl na Ostravsku I.“ (Martin Strakoš, Protimluv č. 1–2, 2008, s. 8–14).

Text obsahuje citáty z čtenářských diskusí, které doplňují články z Moravskoslezského deníku a Karvinského a Havířovského deníku. Příspěvky čtenářů byly ponechány v původní podobě, včetně překlepů a gramatických chyb. Diskuse lze dohledat v internetovém vyhledávači pod následujícími názvy:"

Diskuse: Vítkovické nádraží: stále se hledá investor.

Diskuse: Nádraží ožije kulturou a zábavou.

Diskuse: O havířovské nádraží se zajímá další dosluhující ministr.

Diskuse: Odborníci budou jednat o nádražní hale.

Jan Nemček se narodil roku 1986 v Ostravě-Vítkovicích. Básně otiskl například v časopise Host a v kulturní revue Protimluv. Je laureátem Literární ceny Vladimíra Vokolka za rok 2010. V současnosti studuje doktorský program Teorie a dějiny české literatury na Filozofické fakultě Ostravské univerzity. Žije v Ostravě, kde organizuje autorská čtení pod názvem Literární sprcha. V nakladatelství Perplex se připravuje k vydání jeho debutová sbírka Proluka.

Zpracovatel: Anopress IT a.s.

<http://ff.osu.cz/>
